

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 49.796/3
VAN 21 JUNI 2011

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

DE RAAD VAN STATE, afdeling Wetgeving, derde kamer, op 1 juni 2011 door de Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Leefmilieu, Energie, Waterbeleid, Stadsvernieuwing, Brandbestrijding en Dringende Medische Hulp en Huisvesting verzocht haar, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering “tot wijziging van een aantal besluiten betreffende het Woningfonds van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest”, heeft het volgende advies gegeven:

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

Daarnaast bevat dit advies ook een aantal opmerkingen over andere punten. Daaruit mag echter niet worden afgeleid dat de afdeling Wetgeving binnen de haar toegemeten termijn een exhaustief onderzoek van het ontwerp heeft kunnen verrichten.

*

* *

RECHTSGROND VAN HET ONTWERP

2. De rechtsgrond voor het ontworpen besluit wordt geboden door de artikelen 79, 84, 85 en 132 van de ordonnantie van 17 juli 2003 houdende de Brusselse Huisvestingscode, al dan niet gelezen in samenhang met artikel 8 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse Instellingen, *juncto* artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

ALGEMENE OPMERKING

3. De in het ontworpen besluit vervatte wijzigingsbepalingen zijn wetgevingstechnisch onzorgvuldig geredigeerd. De hierna weergegeven opmerkingen daaromtrent zijn geenszins exhaustief. De stellers van het ontwerp worden verzocht zich bij de noodzakelijke herwerking van het ontworpen besluit te laten leiden door de handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten van de Raad van State¹.

Bij wijze van voorbeeld kan op het volgende worden gewezen:

¹ *Beginselen van de wetgevingstechniek. Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten*, Raad van State, 2008, te raadplegen op de internetsite van de Raad van State (www.raadvst-consetat.be).

- bij de wijziging van het opschrift van een besluit dient steeds gewag te worden gemaakt van “opschrift” in plaats van “titel”²;
- voor de wijzigingen van verscheidene artikelen van eenzelfde besluit moet een wijzigingsartikel worden opgemaakt voor elk te wijzigen artikel³ (zie vooral artikel 6);
- worden verscheidene artikelen van eenzelfde regeling gewijzigd en opgeheven, dan moet in de numerieke volgorde van de artikelen worden gewerkt⁴ (zie vooral de artikelen 1 en 4).

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Aanhef

4. Rekening houdend met opmerking 2, dienen vóór het eerste lid van de aanhef twee nieuwe leden te worden ingevoegd, namelijk een nieuw eerste lid waarin wordt verwezen naar artikel 20 van de voornoemde bijzondere wet van 8 augustus 1980 en een nieuw tweede lid waarin wordt verwezen naar artikel 8 van de voornoemde bijzondere wet van 12 januari 1989.

5. Overeenkomstig hetgeen in verband met de rechtsgrond van het ontworpen besluit is opgemerkt (opmerking 2), dient in het huidige eerste lid van de aanhef enkel te worden verwezen naar die bepalingen van de voornoemde ordonnantie van 17 juli 2003 die rechtsgrond bieden aan het ontworpen besluit. Dat lid kan, volgens de geldende wetgevingstechnische voorschriften, luiden als volgt:

“Gelet op de ordonnantie van 17 juli 2003 houdende de Brusselse Huisvestingscode, de artikelen 79, 84, 85 en 132, ingevoegd bij de ordonnantie van 1 april 2004;”⁵.

6. Voorts moeten in de aanhef verwijzingen worden opgenomen naar de besluiten die bij het ontworpen besluit zullen worden gewijzigd.

² “Opschrift” mag niet worden verward met “titel”. Het tweede woord wijst op een indeling van het dispositief bestaande uit hoofdstukken waarin artikelen worden ondergebracht: *Ibidem*, nr. 11.

³ *Ibidem*, nr. 120.

⁴ *Ibidem*, nr. 122.

⁵ Voor de te gebruiken formule: *ibidem*, nr. 27, formule F-3-2-2.

7. De in het huidige tweede en in het huidige derde lid van de aanhef vermelde consideransen zijn weinigzeggend en in ieder geval niet noodzakelijk voor een goed begrip van de ontworpen regeling. Deze leden worden dan ook beter weggelaten.

8. Volgens de geldende wetgevingstechnische voorschriften verdient het aanbeveling de verwijzing naar het advies van de Raad van State te redigeren als volgt:

“Gelet op advies 49.796/3 van de Raad van State, gegeven op 21 juni 2011, met toepassing van artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;”⁶.

Artikel 1

9. Artikel 1, §§ 1 en 2, is opgesteld als een autonome bepaling. Bij nader inzien lijkt evenwel te worden beoogd het bepaalde in artikel 3, § 2, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 2 mei 1996 tot vaststelling van de wijze van toekenning van de tussenkomst ten laste van de begroting van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het Woningfonds van de Gezinnen van het Brussels Gewest te vervangen.

Hierop gewezen, heeft de gemachtigde het volgende verklaard:

“Er wordt voorgesteld artikel 1 als volgt op te stellen:

Artikel 1. § 1. Artikel 3, § 2, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 2 mei 1996 tot vaststelling van de wijze van toekenning van de tussenkomst ten laste van de begroting van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het Woningfonds van de Gezinnen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, wordt als volgt vervangen:

‘De vereffening van de in artikel 3, § 1, vastgelegde kapitaalpremie geschiedt in maximaal vier opeenvolgende jaarlijkse schijven.

De eerste schijf bedraagt minstens één vierde van de premie en wordt vereffend voor het einde van het begrotingsjaar.

De tweede schijf bedraagt minstens één derde van het saldo van de premie en wordt vereffend in de loop van het eerste trimester van het jaar dat volgt op het begrotingsjaar.

De derde schijf bedraagt minstens de helft van het saldo van de premie en wordt vereffend in de loop van het eerste trimester van het tweede jaar dat volgt op het begrotingsjaar.

⁶*Ibidem*, nr. 36.1, formule F 3-5-2.

De laatste schijf omvat het saldo van de premie en wordt vereffend in het eerste trimester van het derde jaar dat volgt op het begrotingsjaar.’

§ 2. De bepalingen uit § 1 zijn van toepassing op de leningen die door het Woningfonds worden afgesloten vanaf het begrotingsjaar 2011.”

Met dit voorstel kan worden ingestemd, met dien verstande dat het ontworpen artikel 1, § 2, van het tekstvoorstel dient te worden omgewerkt tot een in te voegen paragraaf 3 in artikel 3 van het voornoemde besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 2 mei 1996 en dat de inleidende zin van artikel 1 van het tekstvoorstel in het licht daarvan wordt aangepast. Ook dient artikel 1 te worden ingevoegd na het huidige artikel 4 van het ontwerp en moeten de artikelen die eraan voorafgaan worden vernummerd.

Artikel 3

10. Artikel 3 strekt ertoe het ministerieel besluit van 13 december 1983 houdende goedkeuring van het reglement betreffende de aanwending door het Woningfonds van de Bond der Kroostrijke Gezinnen van België, van de kapitalen voortkomend van het Fonds B2 in het Brusselse Gewest, te wijzigen.

Het valt evenwel ten zeerste af te raden om bij een besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering specifieke wijzigingen in een ministerieel besluit aan te brengen, omdat daardoor onzekerheid kan ontstaan omtrent de juridische aard van de gewijzigde bepalingen of onderdelen ervan, en bijgevolg over de vraag wie die bepalingen kan wijzigen, vervangen of opheffen. De wijzigingen die bij artikel 3 worden beoogd, dienen derhalve bij ministerieel besluit te worden aangebracht. Dat artikel dient bijgevolg uit het thans voorliggende ontwerp te worden weggelaten en te worden opgenomen in een ontwerp van ministerieel besluit.

Artikel 4

11. In artikel 4, § 3, dient in de ontworpen wijziging te worden verwezen naar de besluiten van “13 december 1983” in plaats van naar de besluiten van “13 december 1993”.

Artikel 6

12. In artikel 6, § 3, dienen in de ontworpen wijziging de woorden “inzonderheid zijn artikelen 80, 2°, en 85” te worden weggelaten.

13. Artikel 6, § 8, strekt ertoe in artikel 10 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 10 december 1998 tot uitvoering van de ordonnantie van 16 juli 1998 houdende organisatie van de toekenning door het Gewest van een toelage voor de samenstelling van een huurwaarborg inzake huisvesting, de woorden “artikel 8, lid 1, van de ordonnantie” te vervangen door de woorden “artikel 85, § 5, van de Brusselse Huisvestingscode”. Aangezien in dat artikel 10 echter geen gewag wordt gemaakt van de woorden “artikel 8, lid 1, van de ordonnantie”, dient de ontworpen wijziging te worden weggelaten.

De kamer was samengesteld uit

de Heren	J. SMETS,	staatsraad, voorzitter,
	B. SEUTIN,	
	J. VAN NIEUWENHOVE,	staatsraden,
	J. VELAERS,	assessor van de afdeling Wetgeving,
Mevrouw	M. VERSCHRAEGHEN,	toegevoegd griffier.

Het verslag werd uitgebracht door Mevrouw A. SOMERS, auditeur.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

M. VERSCHRAEGHEN

J. SMETS

ROYAUME BELGIQUE

AVIS 49.796/3
DU 21 JUIN 2011

DE LA SECTION DE LÉGISLATION
DU CONSEIL D'ÉTAT

LE CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, troisième chambre, saisi par la Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargée de l'Environnement, de l'Énergie, de la Politique de l'Eau, de la Rénovation urbaine, de la Lutte contre l'Incendie et l'Aide médicale urgente et du Logement, le 1er juin 2011, d'une demande d'avis, dans un délai de trente jours, sur un projet d'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale « modifiant plusieurs arrêtés relatifs au Fonds du Logement de la Région de Bruxelles-Capitale », a donné l'avis suivant:

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique et l'accomplissement des formalités prescrites.

Par ailleurs, le présent avis comporte également des observations sur d'autres points. Il ne peut toutefois s'en déduire que, dans le délai qui lui est imparti, la section de législation a pu procéder à un examen exhaustif du projet.

*

* *

FONDEMENT JURIDIQUE DU PROJET

2. Les articles 79, 84, 85 et 132 de l'ordonnance du 17 juillet 2003 portant le Code bruxellois du Logement, combinés ou non à l'article 8 de la loi spéciale du 12 janvier 1989 relative aux Institutions bruxelloises, combiné à l'article 20 de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, procurent le fondement juridique à l'arrêté en projet.

OBSERVATION GÉNÉRALE

3. Du point de vue de la légistique, trop peu de soin a été apporté à la rédaction des dispositions modificatives inscrites dans l'arrêté en projet. Les observations qui sont faites ci-après à ce sujet ne sont en aucune manière exhaustives. Les auteurs du projet sont priés de s'inspirer, lors du remaniement nécessaire de l'arrêté en projet, du guide de rédaction des textes législatifs et réglementaires du Conseil d'État¹.

¹ *Principes de technique législative. Guide de rédaction des textes législatifs et réglementaires*, Conseil d'État, 2008, à consulter sur le site internet du Conseil d'État (www.raadvst-consetat.be).

À titre d'exemple, on mentionnera ce qui suit:

- en cas de modification de l'intitulé d'un arrêté, il faut toujours utiliser « intitulé » au lieu de « titre »² ;
- pour les modifications de plusieurs articles d'un même arrêté, il y a lieu de rédiger un article modificatif pour chaque article à modifier³ (voir surtout l'article 6) ;
- en cas de modification ou d'abrogation de plusieurs articles d'un même dispositif, il faut procéder en respectant l'ordre numérique des articles⁴ (voir essentiellement les articles 1er et 4).

OBSERVATIONS PARTICULIÈRES

Préambule

4. Compte tenu de l'observation 2, on insérera deux nouveaux alinéas avant le premier alinéa du préambule, à savoir un premier alinéa nouveau qui fera référence à l'article 20 de la loi spéciale du 8 août 1980 précitée et un deuxième alinéa nouveau qui fera référence à l'article 8 de la loi spéciale du 12 janvier 1989 précitée.

5. Conformément à l'observation faite sur le fondement juridique de l'arrêté en projet (observation 2), l'actuel premier alinéa du préambule ne fera référence qu'aux dispositions de l'ordonnance du 17 juillet 2003 précitée qui procurent son fondement juridique à l'arrêté en projet. Selon les règles de légistique en vigueur, cet alinéa s'énoncera comme suit:

« Vu l'ordonnance du 17 juillet 2003 portant le Code bruxellois du Logement, les articles 79, 84, 85 et 132, insérés par l'ordonnance du 1er avril 2004; »⁵.

² Il ne faut pas confondre « Intitulé » et « titre ». Ce second mot désigne une division du dispositif qui rassemble des chapitres sous lesquels des articles s'énoncent: *Ibidem*, n° 11.

³ *Ibidem*, n° 120.

⁴ *Ibidem*, n° 122.

⁵ Pour la formule à utiliser: *ibidem*, n° 27, formule F-3-2-2.

6. Le préambule comportera en outre les références aux arrêtés qui seront modifiés par l'arrêté en projet.

7. Les considérants figurant dans les deuxième et troisième alinéas actuels du préambule manquent de pertinence et ne sont en tout cas pas nécessaires à une bonne compréhension des dispositions en projet. En conséquence, mieux vaudrait omettre ces alinéas.

8. Selon les règles de légistique en vigueur, il est préférable de rédiger comme suit la référence à l'avis du Conseil d'État:

« Vu l'avis 49.796/3 du Conseil d'État, donné le 21 juin 2011, en application de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 1°, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973 ; »⁶.

Article 1er

9. L'article 1er, §§ 1er et 2, a été rédigé comme s'il s'agissait d'une disposition autonome. Cependant, il apparaît à l'analyse qu'il s'agit de remplacer l'article 3, § 2, de l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 2 mai 1996 déterminant les modalités de l'intervention à charge du budget de la Région de Bruxelles-Capitale auprès du Fonds du Logement des Familles de la Région de Bruxelles-Capitale.

L'attention du délégué ayant été attirée sur ce point, il a déclaré ce qui suit:

« Er wordt voorgesteld artikel 1 als volgt op te stellen:

Artikel 1. § 1. Artikel 3, § 2, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 2 mei 1996 tot vaststelling van de wijze van toekenning van de tussenkomst ten laste van de begroting van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest in het Woningfonds van de Gezinnen van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, wordt als volgt vervangen:

‘De vereffening van de in artikel 3, § 1, vastgelegde kapitaalpremie geschiedt in maximaal vier opeenvolgende jaarlijkse schijven.

De eerste schijf bedraagt minstens één vierde van de premie en wordt vereffend voor het einde van het begrotingsjaar.

De tweede schijf bedraagt minstens één derde van het saldo van de premie en wordt vereffend in de loop van het eerste trimester van het jaar dat volgt op het begrotingsjaar.

⁶ *Ibidem*, n° 36.1, formule F 3-5-2.

De derde schijf bedraagt minstens de helft van het saldo van de premie en wordt vereffend in de loop van het eerste trimester van het tweede jaar dat volgt op het begrotingsjaar.

De laatste schijf omvat het saldo van de premie en wordt vereffend in het eerste trimester van het derde jaar dat volgt op het begrotingsjaar.’

§ 2. De bepalingen uit § 1 zijn van toepassing op de leningen die door het Woningfonds worden afgesloten vanaf het begrotingsjaar 2011. »

Cette proposition peut être accueillie étant entendu qu’il y a lieu de procéder à la refonte de l’article 1er, § 2, en projet de la proposition de texte en un paragraphe 3, à insérer dans l’article 3 de l’arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 2 mai 1996 précité et d’adapter la phrase liminaire de l’article 1er de la proposition de texte en conséquence. On insérera aussi l’article 1er après l’actuel article 4 du projet et on renumérottera les articles qui le précèdent.

Article 3

10. L’article 3 vise à modifier l’arrêté ministériel du 13 décembre 1983 approuvant le règlement concernant l’utilisation des capitaux provenant du Fonds B2, par le Fonds du Logement de la Ligue des Familles Nombreuses de Belgique en Région bruxelloise.

Il est cependant fortement déconseillé d’apporter des modifications spécifiques à un arrêté ministériel par un arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale parce que ce procédé peut être vecteur d’incertitude concernant la nature juridique des dispositions modifiées ou de parties de celles-ci et, partant, pour déterminer qui peut modifier ces dispositions, les remplacer ou les abroger. Les modifications qui sont envisagées à l’article 3, seront par conséquent apportées par arrêté ministériel. On omettra dès lors cet article du projet actuellement à l’examen pour l’insérer dans un projet d’arrêté ministériel.

Article 4

11. Dans le texte néerlandais, de l’article 4, § 3, la modification en projet fera référence aux arrêtés du « 13 december 1983 » au lieu des arrêtés du « 13 december 1993 ».

Article 6

12. À l'article 6, § 3, les mots « spécialement ses articles 80, 2° et 85 ; » seront omis.

13. L'article 6, § 8, a pour objet de remplacer dans l'article 10 de l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 10 décembre 1998 organisant une aide régionale à la constitution de garantie locative en matière de logement, les mots « l'article 8, premier alinéa, de l'ordonnance » par les mots « l'article 85, § 5, du Code bruxellois du Logement ». L'article 10 ne comportant toutefois pas les mots « l'article 8, premier alinéa, de l'ordonnance », il y a lieu d'omettre la modification en projet.

La chambre était composée de

Messieurs	J. SMETS,	conseiller d'État, président,
	B. SEUTIN,	
	J. VAN NIEUWENHOVE,	conseillers d'État,
	J. VELAERS,	assesseur de la section de législation,
Madame	M. VERSCHRAEGHEN,	greffier assumé.

Le rapport a été présenté par Madame A. SOMERS, auditeur.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de Monsieur B. SEUTIN.

LE GREFFIER

LE PRÉSIDENT

M. VERSCHRAEGHEN

J. SMETS